

skal gaa ind paa selve Tanken; og naar jeg er imod Tanken om de 12 Konsulenter, saa er det især ud fra den Tankegang, at de ganske sikkert vil gøre Skolen i endnu højere Grad, end den er i Forvejen, til en Institution i Befolkningen, ja, til en Institution, om jeg saa maa sige, ved Siden af Befolkningen; de vil flytte Skolen fra at have hele sin Tilværelse midt i Befolkningen til at lægge den ved Siden af Befolkningen. Man vil bygge Skolen op, saa den blot bliver for Skolens egne Mænd og Kvinder; det er det saglige Tilsyn, man her saa stærkt understreger.

Jeg vil fraraade, at man gaar ind paa denne Tankegang, og jeg vil endogsaa advare imod, at man indfører de saakaldte Amtsskolesekretærer, for jeg ser i disse egentlig den samme svage Begyndelse til Amtskonsulentinstitutionen som i det langt færre Antal Amtsskolekonsulenter; det ene vil vistnok blive som det andet, det er den første Begyndelse, hvoraf der kan udvikle sig en meget stor Institution og til syvende og sidst vistnok ogsaa vil udvikle sig en stor Institution.

Det sidste Punkt i Lovforslaget, jeg gerne vil sige et Par Ord om, er Afsnit D, der omhandler Tilsynet med private Skoler. Som Medarbejder og Arbejder i den private Skole gennem en længere Aarrække har det naturligtvis ikke kunnet andet end glæde mig ganske overordentligt at høre den Forstaaelse og Interesse, som denne Skoles Arbejde og Gerning i vort Land, dens Ideer, har hos alle Partier. Fra visse Sider har jeg ventet denne Forstaaelse; fra andre Sider er den blevet mere omfattende, end jeg paa Forhaand havde tænkt mig. Jeg tror, at den højtærede Undervisningsminister — den Indrømmelse vil jeg gerne gøre — og ogsaa det ærede Medlem Hr. Vilhelm Rasmussen i alt Fald rent teoretisk har meget godt fat i, hvad Kold og Grundtvigs Skoleideer gik ud paa. Jeg tør ikke udtale mig noget som helst om, hvorvidt den højtærede Minister og det ærede Medlem deler dette Skolesyn; men at de har Forstaaelse af det og ved, hvad det gaar ud paa, hvad der er det centrale i dette Skolesyn, det synes jeg, at deres Udtalelser tyder paa, ikke mindst det ærede Medlem Hr. Vilhelm Rasmussens. Men nu er det jo eet at have en rent teoretisk Forstaaelse af disse Skoleideer, noget andet er, hvorledes man saa ser paa denne Skoles Virkemaade i Praksis. Paa dette Punkt vil jeg rette en Tak til mit Partis ærede Ordfører (Chr. Søgaard) for hans Udtalelse her i Dag. Han staar jo i den offentlige Skoles

Tjeneste, og jeg kunde derfor ikke paa Forhaand med Rette vente, at han skulde have saa overmaade meget tilovers for eller i alt Fald tænke saa varmt om den frie Skole, som jeg syntes hans Udtalelser i Dag vidnede om; og det takker jeg for.

Den private Skole er fremfor alt ikke nogen Institution med et bestemt Undervisningssystem; jeg vil snarere sige, at den private Skole gennem hele sin Gerning er Bevægelse, en aandelig Bevægelse, en levende Strøm, der er gaaet igennem hele vort Skolevæsen, og det har stedse været den private Skoles Ønske og Formaal at meddele saa meget som muligt af sin Aand til det offentlige Skolevæsen; og det er sikkert ogsaa i Tidens Løb lykkedes i høj Grad. Og netop de Udtalelser, der er faldet her under Skoleforhandlingerne i dette høje Ting, tyder paa, at man fra alle Sider er meget stærkt paa-virket af disse Skoletanker; og det kan en Mand, der har tjent i denne Skole, ikke andet end glæde sig over.

Jeg vil endelig gerne understrege, at det, der er det virkelig ejendommelige for den Skole — og her tænker jeg paa den private Skole i bred Almindelighed —, det er dette, at Hjem og Skole skal virke sammen i den nøjeste Forstaaelse med hinanden. Overfor Barnet skal Hjem og Skole være sammenfaldende, i Virkeligheden være en Enhed, og i de Hjem, der staar om en Privatskole, gaar man ud fra, at Barnet lærer mere udenfor Skolen end indenfor Skolen, selv om den er indrettet paa bedst mulig Maade.

For maaske at gøre klart, hvad jeg mener hermed, vil jeg gerne med den højtærede Formands Tilladelse citere et Par Linier af en Mand, der har staaet indenfor denne Skole med dyb Forstaaelse af dens Gerning og Stilling i Folket. Han siger: „Den fri Skole har sine Hjem tæt om sig. Den ved, at vi Forældre vil leve vort Liv videre i vore Børn. Giver vi Skolen vore Børn, saa giver vi os selv med det samme. Vort Hjem har sit Præg; det Præg vil vi genfinde i Skolen; dér vil vi mødes med os selv; intet mindre kan tilfredsstille os. Sker dette ikke, saa er Skolen ikke vor, ikke vore Børns Skole.“

Jeg tror, det er ramt saa nøje, som det overhovedet kan rammes med Hensyn til at give Besked om den særlige Skoleform, vi har i den fri Skole, og det er derudfra, at den fri Skoles Folk ogsaa har deres Krav at stille med Hensyn til det Tilsyn, der skal oprettes for disse Skoler; det ærede Medlem Hr. Chr. Søgaard har allerede nævnt det og i Virkeligheden gjort Rede for det. Jeg gaar